

Serieuze concurrentie op robotmarkt

Melkveehouder kan kiezen uit vijf merken automatische melksystemen

Het aantal in gebruik zijnde automatische melksystemen wereldwijd is de grens van 4000 inmiddels gepasseerd. De overgebleven aanbieders op de robotmarkt hebben hun plaats gevonden en er ontwikkelt zich een concurrentie op prijsniveau. Wie doet wat op de robotmarkt?

Het is rustig geworden op de melkrobotmarkt. De huidige spelers hebben hun plaats ingenomen en de negatieve publiciteit over het – vrijwillig of verplicht – staken van de actieve vermarkting van automatische melksystemen ebt langzaam weg.

Toch slaapt de melkrobotbranche allerm minst, vertelt Kees de Koning, clustermanager van het Praktijkonderzoek. 'Ieder jaar worden er wereldwijd 350 tot 400 automatische melksystemen geplaatst. Daarin is een gestage ontwikkeling gaande. Robotmelken is inmiddels een algemeen geaccepteerde en betrouwbare techniek. Daarom zie je nu dat de ontwikkeling zich vooral concentreert op het verfijnen van managementprogramma's en de verbetering van de software. Daarnaast is er extra aandacht om de gebruikerskosten voor water, elektriciteit en onderhoud te verminderen.' De relatieve rust en de serieuze overgebleven spelers hebben gunstige gevolgen op de

aanschafprijs merkt De Koning. 'Het aantal aanbieders is stabiel en je ziet dat de concurrentie nu echt doorzet. De aanbieders houden elkaar sterk in de gaten en dat zie je terug in de prijszetting.'

Werken aan vertrouwen

In tabel 1 staan de vijf aanbieders van automatische melksystemen die momenteel actief zijn op de melkrobot-

markt. Tijdens hoogtijdagen waren dat er nog acht. Westfalia-Surge stopte twee jaar geleden met de actieve verkoop van de Leonardo-melkrobot. De vermarkting van de melkrobot van Prolion door AMS-Liberty, Manus en Gascoigne Melotte is inmiddels ondergebracht bij één service- en verkooporganisatie: Robot Milking Solutions (RMS).

'Inderdaad, veehouders die echt een melkrobot willen, moeten onze deur voorbij', geeft Anselm Schoenmakers, directeur van Westfalia-Surge, aan. 'We zijn gestopt met de verkoop van de Leonardo-melkrobot omdat je volgens ons een heel goede rekenmeester moet zijn om uit te kunnen rekenen dat een robot financieel kan concurreren met een conventionele melkput.' Het betekent vol-

gens Schoenmakers niet dat Westfalia-Surge de ontwikkelingen op de robotmarkt niet volgt. Kort reageert hij op de vraag of zijn organisatie definitief een punt achter de ontwikkeling van de melkrobot heeft gezet. 'Nogmaals, we zijn gestopt met de verkoop omdat het kostenplaatje voor de boer te hoog is. Dit betekent niet dat we in de keuken niet actief zijn.'

Westfalia-Surge stopte uit eigen beweging, terwijl de verkoop van de Prolion-robot noodgedwongen vanwege financiën werd beëindigd door AMS-Liberty. Manus werd op zijn beurt overgenomen door DeLaval, die zelf al een robot had ontwikkeld, zodat ook hier de verkoop stopte van de Prolion-robot. Gascoigne Melotte kwam in handen van het Ameri-

kaanse bedrijf Boumatic, dat het onderdeel melkrobot niet overnam. Het Vlaamse elektronica bedrijf Punch kreeg financiële zeggenschap over Prolion en besloot de verkoop en service van de melkrobot in eigen beheer (via RMS) uit te voeren.

'We hebben inderdaad nog veel last van de negatieve verhalen in de media, maar dat speelt vooral in Nederland een rol. In het buitenland gaat het juist prima', zegt Rick van Rinsum over de huidige situatie rondom de verkoop van de Prolion-melkrobot. Van Rinsum is sinds een jaar verantwoordelijk voor de verkoop bij het bedrijf RMS, dat de onderhoudsservice en de verkoop van alle Prolion-robots heeft

opgepakt. 'We werken nu vooral aan het imago, we willen het vertrouwen weer terug zien te winnen. Aan de nieuwe robotgeneratie, de derde, ligt het niet. De aansluittechniek is sterk verbeterd. Zo is het bewerkelijke invoeren van de speencoördinaten van iedere nieuwe koe overbodig door een verbeterde lasertechniek. Daar ging het bij veel vroege gebruikers in de beginfase mis. De machine is nu een stuk gebruiksvriendelijker geworden.'

Gezinsbedrijf

Net als de Zenith Pro, zoals de jongste versie van de Prolion-melkrobot heet, kan de robotarm van de Galaxy-melkrobot van Insentec meerdere melkboxen bedienen. Bij de Galaxy kan de robotarm zowel boxen in tandemopstelling als tegenover elkaar geplaatste melkboxen bedienen. 'We verkopen de gespiegelde opstelling, waarbij een robotarm twee boxen tegenover elkaar bedient, het

meest', legt Gerben Klungel, accountmanager van Insentec, uit. 'Het voordeel van deze opstelling is dat je de koeien gemakkelijk in groepen kunt houden zonder het koeverkeer veel te belemmeren. Bovendien past deze opstelling in veel bestaande situaties.'

Klungel geeft aan dat de Galaxy met twee boxen vooral wordt verkocht aan toekomstgerichte gezinsbedrijven. 'We merken dat mestwetgeving, melkquotumgrootte en melkprijs het gesprek van de dag vormen onder melkveeouders. Met andere woorden: kostprijs. Groeien tot een gezinsbedrijf met minimaal acht ton per volwaardige arbeidskracht is dan veelal het doel. Op deze bedrijven proberen we ons dan ook met name te richten. De Galaxy-robot kan een deel van de ar-

beid wegnemen, zodat er meer tijd overblijft om het bedrijf te managen.'

Ook DeLaval 'vist in de vijver van familiebedrijven', zo laat marketingmanager Geert-Jacob van Dijk weten. Recent plaatste DeLaval het duizendste Vrijwillig Melk Systeem (VMS) in Drenthe, de eerste van een nieuw type robot met hydraulische aansluitarm. 'Hydrauliek is een stuk bedrijfszekerder en nauwkeuriger dan werken met perslucht. Bovendien kunnen we de aansluitijd er tien procent mee versnellen', geeft Van Dijk aan. De capaciteit van een VMS is volgens hem toereikend voor een melkquotum van 7,5 ton op jaarbasis met een systeem op perslucht, terwijl de hydraulische

Tabel 1 – Vergelijking automatische melksystemen (prijzen inclusief eenvoudig hekwerk en exclusief BTW)

fabrikant	DeLaval	Insentec	Lely	Prolion/RMS	Fullwood
naam robot	VMS	Galaxy	Astronaut	Zentith Pro	Merlin
aansluitprincipe	camera en laser	camera en laser	laser/scanner	camera/laser/ultrasoon	laser
capaciteit	8,25 ton melkquotum	1-box: 1800-2000 kg/dag 2-box: 3000-3800 kg/dag	6-7 ton melkquotum	1-box: tot 6 ton melkquotum 2-box: tot 1 miljoen kg melkquotum 3-box: tot 1,5 miljoen kg melkquotum 4-box: tot 2,0 miljoen kg melkquotum	6-7 ton melkquotum
richtprijs in euro	110.000	1-box: 112.500 2-box: 170.000	105.000	1-box: 160.000 2-box: 170.000 3-box: 204.000 4-box: 235.000	110.000-120.000
onderhoudskosten (euro/jaar)	3600-6700	2-box: 2900	vanaf 1837	2-box: 3802	vanaf 1800
aantal verkochte systemen	Nederland: 140 wereldwijd: 1000	Nederland: 50 wereldwijd: 200	Nederland: 750 wereldwijd: 2500	Benelux: 53 wereldwijd: 270	Nederland: 60 wereldwijd: 300-400

VMS 825.000 kg melkquotum aan moet kunnen. Maar, en hij is niet de enige die het opmerkt, de capaciteit is volgens Van Dijk sterk afhankelijk van de bedrijfssituatie. 'Het gemiddelde productieniveau, de melksnelheid, de koerouting in de stal en vooral de veehouder zelf, het zijn allemaal factoren die daarin bepalend zijn.'

Prijzenslag

Lely, Fullwood en DeLaval werken met een op zichzelf opererende melkbox. Uitbreiden in melkquotum en koeien betekent op een bepaald moment uitbreiding in een extra melkrobot. Bij Galaxy en RMS is de uitbreiding eenvoudiger, lees goedkoper, omdat er niet geïnvesteerd hoeft te worden in een extra robotarm. 'Onze strategie is dat we eigenlijk zelden een enkele box verkopen', reageert Van Rinsum op de minimale prijsverschillen tussen de enkele en de dubbele box van de Zenith Pro.

De Zenith Pro kan maximaal vier boxen bedienen. Bij de Galaxy bedient de robotarm maximaal twee boxen. 'Bij meer boxen per robotarm kan een koe te lang moeten wachten voordat ze aangesloten wordt', aldus Klungel. 'Een koe komt vrijwillig naar het systeem toe, dat moet je niet afschrikken door haar te lang in de melkbox te laten staan zonder dat ze ge-

molken wordt.' Meer boxen per arm is juist de kracht van de Zenith Pro, vindt Van Rinsum. 'Kostprijs technisch is dat juist erg interessant.'

Stuk voor stuk gaven de fabrikanten een richtprijs aan voor hun systeem, inclusief eenvoudig hekwerk, exclusief BTW. Eigenlijk zijn de opgegeven prijzen niet volledig te vergelijken met die van vijf jaar geleden omdat de systemen zijn doorontwikkeld. Toch is duidelijk te zien dat er inderdaad bij de grootste aanbieders een prijsdaling is doorgevoerd. In de winter van 2000 gaven Lely en DeLaval in een vergelijkbaar verhaal in Veeteelt een prijsopgave van 300.000 gulden, omgerekend 136.00 euro. De opgegeven prijs ligt anno 2005 ongeveer 25.000 euro lager. Een tweeboxsysteem van Prolion kostte destijds bij AMS-Liberty 380.000 gulden (172.000 euro) en daarin wijkt deze nauwelijks af van de huidige prijsopgave. De Merlin kostte destijds 132.000 euro en

Galaxy, in 2000 net geïntroduceerd, deed in 2000 geen prijsopgave.

De prijs van de Astronaut van Lely is variabel omdat er gekozen kan worden voor verschillende uitvoeringen van gegalvaniseerd staal tot en met een melkbox voorzien van een weegunit, legt Coert van Lenteren, general manager van Lely West, uit. 'De concurrentie heeft ervoor gezorgd dat we een scherpere prijs hebben neergezet. De aanschaf van de Astronaut ligt mogelijk hoger dan die van concurrerende merken, maar dat verdient zich terug door de bewezen duurzaamheid van het systeem en de lage onderhouds- en verbruikskosten.'

De ontwikkelingen die Lely de laatste jaren doorvoerde bij de Astronaut betroffen onder meer de verlaging van het elektriciteits- en waterverbruik, maar ook de verbetering van de storingsgevoelige onderdelen. 'We werken aan een nog betere betrouwbaarheid van de melkrobot.

Afgelopen jaar kregen we bij de 2500 Astronauts die wereldwijd in bedrijf zijn, gemiddeld slechts één keer in de drie maanden een storingsmelding.'

Wanneer er toch een storing gemeld wordt, is een snelle afhandeling noodzakelijk. De meeste robotaanbieders bieden hiervoor verschillende onderhoudscontracten aan. Inhoudelijk variëren deze van het vervangen van de noodzakelijke onderdelen tot een volledig onderhoudscontract, inclusief de voorrijkosten en arbeidsuren.

Doorgaans kiezen veehouders na een aantal jaren robotervaring voor een soberder pakket. 'Het is sterk afhankelijk van de veehouder', reageert Rik Schoemaker, directeur van Mewitec. Mewitec is een in- en verkoopondersteunende organisatie van de Fullwood-dealers. Zij ondersteunt veehouders onder meer op het gebied van software en onderhoudscontracten. 'We hebben een sober onderhoudspakket voor veehouders met enige robotervaring. Ons meest verkochte pakket bevat naast de onderhoudsservice ook standaard de nieuwste updates van de software en kost 1800 euro op jaarbasis.'

Wereldwijd

'Scandinavië is hot, maar ook in Nederland trekt de interesse voor melkrobots weer aan', typeert Coert van Lenteren

van Lely de huidige marktsituatie. De meeste Astronaut-melkrobots staan nog altijd in Nederland, maar wereldwijd groeide het totale aantal al tot boven de 2500.

DeLaval vierde recent nog feestelijk de plaatsing van de duizendste melkrobot wereldwijd. In vijf jaar tijd veroverde DeLaval daarmee een stevige marktpositie. Wanneer je de opgegeven aantallen bij elkaar optelt, is het aantal automatische melksystemen wereldwijd inmiddels de 4000 stuks gepasseerd.

Gerben Klungel van Insentec geeft aan dat de meeste Galaxy-melksystemen geplaatst zijn in Denemarken. 'Daar zitten veel grote familiebedrijven die tegen de arbeids-

grenzen aanlopen. Dan is de keuze voor een automatisch melksysteem een logische stap.' Net als zijn collega's verneemt ook hij een toenemende belangstelling. 'Er is voldoende vertrouwen in de aanbieders van melkrobots, het zijn de stabiele partijen die overblijven. Bovendien wordt de angst voor automatisering van het melkproces kleiner. Het punt is inmiddels bereikt dat de veehouders een melkrobot gewoon een boerenmachine zijn gaan vinden.'

Jaap van der Knaap

Koeiebloempjes

Okke Groenveld, voorzitter agrarische vereniging Slochteren:

'Sinds we een koe uit het natuurgebied hebben laten slachten komen de kinderen op zondag verrekte graag bij ons eten.' (LT)

Dirk Duijzer, directeur LTO Nederland:

'De vereniging van boeren en tuinders wil meer grip krijgen op het eigen blad Nieuwe Oogst en is minder geneigd de communicatie over te laten aan onafhankelijke journalisten. Mondige boeren en tuinders in organisatieverband zijn zelf in staat richting te geven aan hun communicatie en zijn geen lid geworden van een organisatie om zich door onafhankelijke journalisten de les te laten lezen. Die zelfbewuste houding noem ik ook een vorm van emancipatie en democratisering.' (O)

Marcel Schoorlemmer, melkveehouder te Heeten:

'Laat anderen de nieuwe stieren maar gebruiken, dan hoor ik na een aantal jaren wel of ze werkelijk goed zijn.' (Ve)

Midas Dekkers, bioloog en columnist:

'Hoe word je koe? Dat is niet zo moeilijk. Al wat je nodig hebt is een uier en een overmaat aan schonkigheid. Het lastigst is nog de juiste toon te treffen voor een melancholiek geloei op het moment dat je de mens aan gene zijde van het prikkeldraad tot in zijn ziel kijkt. Sommige hebben als kalfje al de slag te pakken, andere moeten eerst jaren herkauwen en in de verte staren.' (VM)

Eef Vernooy, melkveehouder te Schalkwijk:

'De koe kan mij niet populair genoeg zijn. Ik werk graag mee aan positieve koereclame, zodat de melkveehouderij ook een positieve impuls krijgt.' (Vp)

Arjen Vernooy, melkveehouder te Schalkwijk:

'Ze moeten wennen aan reizen, lichtflitsen, rookontwikkeling en vreemde geluiden, tegen drukte kunnen en een lief karakter hebben. Het zijn voornamelijk oudmelkte koeien die we mee laten spelen in een reclamespotje, want om een koe te laten rennen die dertig liter melk per keer geeft, is niet bevorderlijk voor haar gezondheid. Ik zorg er wel voor dat het meedoen aan reclamecampagnes niet ten koste gaat van ons bedrijfsresultaat.' (Vp)

Huib Wulferink, melkveehouder te Saasveld:

'Ik weet het wel, veel mensen hebben zoiets: die boeren hebben altijd wat te klagen. Dan is het te droog en dan weer te nat. Wanneer hoor je ze niet? Dat is ook zo, maar toch zeg ik: er is een anti-boerenbeleid in dit land.' (TC)

Susan Tjoelker, medewerkster melkveebedrijf te Beets:

'Als ik een dag moe en gespannen ben hoef ik maar de stal in te gaan en de koeien te melken of ik word vanzelf heel rustig. Het is de rust die van de dieren uitgaat.' (LC)

Gerard Milatz, melkveehouder te Beets:

'Al die mensen die dagelijks bij de grote steden in de file staan, de he-

le dag werken onder grote druk. Die hebben behoefte aan rust en ontstressen. Volgens mij is koe knuffelen daarvoor een uitstekend middel.' (LC)

Jan van Drie jr, directeur van Kalfsvleesintegratie VanDrie Group:

'Het aantal inseminaties met Belgische blauwen is te groot en daar is gezien de beperkte vraag geen markt voor. Het gevaar dreigt, dat we hiermee in een verkeerd segment terecht komen. Als dit signaal niet overkomt, zal dit in de toekomst afgestraft worden in de prijs.' (V&V)

Jan Cremer, schrijver:

'Ik zei tegen Babette: kom op, we rijden naar Twente, naar de boerderij waar ik De Hunnen heb geschreven. Toen we daar midden in de nacht arriveerden kwam net de boer aan op de fiets. Er moest een kalf worden getrokken, dus wij, húp, overall en rubberlaarzen aan, de stal in om te helpen. Even later stonden we bij een lichtpeertje in de geur van stront en nieuw leven naar een pasgeboren kalf te kijken. Misschien was het wel het mooiste moment uit mijn leven, ja.' (VN)

Henk Bleker, lid Gedeputeerde Staten Groningen:

'Er gaat weinig wind onder de blaarkoppen door, ze staan dicht bij de grond. Ze hebben stevige gewrichten, vallen daardoor niet zomaar om, ook niet bij oneffenheden op hun pad. Ten slotte hebben ze de ogen ver uit elkaar staan, een teken van intelligentie, net als de boerenslimheid die de mensen hier eigen is.' (LT)

Bronnen: Land- en Tuinbouwblad (LT), Veehouderij (Ve), Oogst (O), VaraTVMagazine (VM), Veldpost (Vp), De Twentsche Courant (TC), Leeuwarder Courant (LC), Vrij Nederland (VN), Vee en Vlees (V&V)